

Tagozatos Ének-zene 4.osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 75 óra
Előzetes tudás	Az előző osztályokban tanult dalok, többszólamú művek ismerete pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, szolmizálva. Előadás megfelelő tempóban, tiszta intonációval, szép hangon, emlékezetből. Dalkezdés megadott hangról c’-d” hangterjedelemben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egy- és többszólamú éneklés fejlesztése. A hangterjedelem bővítése: a–e”. A dalok metrumára, ritmikájára és dallamára vonatkozó megfigyelések megfogalmazása. Dalkincs bővítése jelrendszerről és hallás után. A kulturált kóruséneklés megalapozása, a tanulók énektechnikájának, intonációs készségének fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>ÉNEKLÉSI KÉSZSÉG FEJLESZTÉSE: Beéneklő gyakorlatok az óra eleji ismétlés, az alkalmazó rögzítés anyagához kapcsolódóan. Éneklés szöveggel, szolmizálva, tiszta intonációval. Kifejező előadásmód, helyes frazeálás. Éneklés a–e”hangterjedelemben, egyenletes tempóban.</p> <p>TÖBBSZÓLAMÚ ÉNEKLÉSI KÉSZSÉG FEJLESZTÉSE: Éneklés több szólamban. Dudabasszus, kvintpárhuzam, orgonapont éneklése. Dalok hangszer-/ritmushangszer-kísérettel, kánonok, Kodály Zoltán, Bárdos Lajos, Járdányi Pál, Ádám Jenő, Szőnyi Erzsébet, Kerényi György, Papp Lajos stb. biciniumai. A daltanítás módszerei: Hallás utáni daltanítás. Daltanítás jelrendszerről.</p> <p>ZENEI ANYAG: <i>Magyar népdalok:</i> Változatos szöveg-tárgykör és hangulat szerint válogatva. Jeles napok, ünnepi szokások dallamai. Régi rétegű és új stílusú népdalok. <i>Magyar történelmi énekek:</i> Táncdallamok. Kurucdalok. Kossuth-nóták.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincs bővítése, érthető kifejező szövegmondás, világos artikuláció.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> népdal és néptánc kapcsolata, népszokások dramatizált előadása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> A népi tárgykultúra jellemző példáinak ismerete. Tárgyak, épületek ornamentikája; népzene, ill. műzene díszítései.</p>

<p><i>Biciniumok, népdalfeldolgozások:</i> Kodály Zoltán: Bicinia Hungarica I–IV., valamint Bárdos Lajos, Járdányi Pál, Ádám Jenő, Szőnyi Erzsébet, Kerényi György, Papp Lajos stb. művei.</p> <p><i>Műzenei példák többféle zenei stílusból válogatva.</i> Trubadúr énekek. Könnyen énekelhető témák vokális és hangszeres művekből a zenehallgatás előkészítésére. <i>Nemzeti énekünk:</i> Erkel Ferenc–Kölcsey Ferenc: Himnusz</p> <p><i>Olvasógyakorlatok, intonációs gyakorlatok az alábbi kiadványok alapján:</i> Kodály: Énekeljünk tisztán! Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok I–II. (Nemzeti Tankönyvkiadó, 2002.)</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Beéneklés. Dudabasszus, kvintpárhuzam, orgonapont. Kánon, népdalfeldolgozás, bicinium, hangszerkíséret. Népdal, jeles nap, ünnepi szokások dallamai. Táncdallam, kurucdal, ungarisca, Kossuth-nóta. Trubadúrének.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 20 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Koordinált, ritmikus mozgás, térérzékelés, egyenletes mérő alkalmazása. Tempóváltozások érzékelése és reprodukciója. Metrikus és kis formai egységek érzete. Énekes és ritmikus improvizációs feladatok önálló és csoportos megvalósítása. Dallammotívum-variációk és ritmusvariációk megszólaltatása. Ritmus- és dallamhangszeres, valamint mozgásimprovizációk. Belső hallás. A zene és a szöveg, a zene és a mozgás, a zenei és a képi kifejezés összekapcsolása.</p>	
<p>A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai</p>	<p>A páros tagolódású formai egységek érzete, kérdés-felelet improvizáció, többszólamú ritmusimprovizáció a tanult ritmusképletek felhasználásával. Dallami improvizáció pentaton, pentachord, hexachord, hétfokú hangkészletben. A 6/8-os, 3/8-os metrum érzete és helyes hangsúlyozása.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>

<p>MOZGÁSFEJLESZTÉS: Koordinált ritmikus mozgás. Egyenletes mérőütés alkalmazása. Tempó- és ütemváltozások érzékelése és reprodukciója. Formai egységek érzékelése. Játékos feladatok megoldása tanult ritmusokkal és hangokkal. Egyszerű tánclépések, a ritmus változatos megszólaltatása (kéz és láb által). Motorikus képességek fejlesztése és az ütemhangsúly érzékeltetése változatos mozgással és ütemezéssel. Hangrelációk érzékeltetése a térben.</p> <p>GENERATIVITÁS FEJLESZTÉSE: Motívumokhoz, dallamsorokhoz kapcsolódó azonosságok, hasonlóságok, különbözőségek, ismétlődés, variáció (ritmikai, tempóbeli, dinamikai, dallami, karakterbeli) megfigyelése és tudatosítása. Kérdés-felelet, valamint dallami párbeszéd alkotása a tanult fordulatokkal (szolmizálva és abszolút nevekkal), dallami kiegészítés. Megadott szövegekre (pl. versek) ritmus és dallam rögtönzése. Megadott dallamokhoz variációk fűzése. Énekes rögtönzés pentaton, pentachord, hexachord, dúr, moll és modális hangkészlettel. Dallamok átalakítás dúrból mollba és viszont. Képekhez dallam és ritmus társítása.</p> <p>HALLÁSFEJLESZTÉS:</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek kérdés és felelet. Nyelvi/zenei szólánc.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Önkifejezés erősítése, néptánc. Tánclépéskombinációk.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p>
<p>Hangrelációk érzékelése és megjelenítése. A tanult dalokból ismert és új relációk kiemelésének képessége. Belső hallást fejlesztő énekes gyakorlatok: dallambújtatás, dallamelvonás, dalfelismerés kézjelről, kézvonalrendszerrel stb.</p> <p>ZENEI MEMÓRIA FEJLESZTÉSE: Játékos memóriagyakorlatok megadott ritmus- és dallamfordulatokkal.</p> <p>RITMIKAI KÉSZSÉG FEJLESZTÉSE: Egyenletes mérő és dalritmus együttes hangoztatása (testhangszerekkel, ritmushangszerekkel). Énekléssel megismert ritmusok, ritmusképletek hangoztatása ritmusnevekkel, testhangszerekkel és ritmushangszerekkel, több szólabban is. Ritmusosztinató, ritmusolvasás, ritmusfelelgetés, ritmuspótlás, ritmuslánc, ritmusmemoriter. Többszólamú ritmusimprovizáció.</p>	

Ütemhangsúly érzékeltetése ütemezéssel. Gyors, lassú és tempóváltás érzékeltetése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyenletes mérő, tempó, ütem, ritmus. Hangmagasság, dallam, dallamfordulat, dallamrajz, motívum, dallamsor, kíséret. Belső hallás. Azonosság, hasonlóság, különbözőség, ismétlés, variáció, rögtönzés, osztinató.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Zenei írás-olvasás, zeneelméleti ismeretek	Órakeret 23 óra
Előzetes tudás	Az előző két évben az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett ritmikai, metrikai és dallami ismeretek. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről, és azok hangoztatása ritmusnevekkel, szolmizálva. A zenei notáció, az abszolút nevek ismerete a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján.	
A tematikai egység nevelésifejlesztési céljai	A kottaolvasási és dallamírási készség fejlesztése, a tanult ritmikai, metrikai és dallami elemek bővítésével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A zeneelméleti ismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármas egységében történik.</p> <p>RITMIKAI ELEMELK, METRUM: Ritmikai elemek elnevezése, gyakorlóneve és jele: nyújtott ritmus (táj-ti/tám-ti), éles ritmus (ti-táj/ti-tám), kis nyújtott ritmus (tijri/tim-ri), kis éles ritmus (ri-tij/ri-tim), a tizenhatod (ti-ri-ri-ri/ri-ri-ri-ri) és szünetjele (sz), a tizenhatodos ritmusképletek (ri-ri-ti és ti-riri), triola. A negyed és nyolcad felütés, csonka ütem. A notáció helyes alkalmazása. A hangsúlyos és hangsúlytalan ütemegységek megkülönböztetése, váltakozó ütem. Ütemmutatók, ütemfajták: 6/8 és 3/8, alla breve.</p>		<p><i>Matematika:</i> halmazok, számsorok, műveletek.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a hangmagasság vizuális ábrázolása, a hangzás és jelek összefüggése</p>

DALLAMI ELEMÉK:

Új szolmizációs hangok: fi, szi, ri, tá.

A szolmizációs hangok kézjele, betűjele, a hangjegyek elhelyezése az ötvonalas rendszerben. A notáció helyes alkalmazása. A dúr, moll hangsorok dallamfordulatai, a modális hangsorok jellegzetességei: dór, fríg, líd, mixolíd, eol.

ZENEELMÉLETI ISMERETEK:

Előjegyzések.

Hangnemek 3# 3b-ig, a dúr és a párhuzamos moll fogalma, vezetőhang.

Modális hangsorok: dór, fríg, líd, mixolíd és eol. További hangközök: t5, t4, k3, n3, k6, n6.

Zenei írás-olvasás: a tanult zenei elemek felhasználásával.

A tanult dallam felismerése kottaképről.

Kottaolvasás (betűkottás és ötvonalas) belső hallás segítségével, majd énekelt szolmizálva, illetve abszolút nevekkel.

Énekelt vagy hangszeren megszólaltatott motívumok, dallamsorok lejegyzése betűkottával, illetve a vonalrendszerbe hangjegyekkel.

FURULYÁZÁS:

A tanult dalok, gyakorlatok megszólaltatása „C” szoprán furulyán, helyes technikával csoportosan és egyénileg is.

A dallamokhoz tartozó új hangok fogása (kétvonalas oktáv és módosított hangok).

NÉPZENE:

Régi réteg és új stílus.

A régi rétegű és új stílusú népdalok legfontosabb elemzési szempontjai: dallamvonal, sorszerkezet, kvintváltás, hangsor, szótagszám, előadásmód (parlando, rubato, tempo giusto), alkalmazkodó ritmus.

Jeles napok, ünnepi szokások.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Ritmusnév és gyakorlónév. Felütés, csonka ütem, váltakozó ütem, alla breve, 3/8, 6/8. Módosított hang: fi, szi, ri, tá. Előjegyzés 3# 3b-ig, dúr és moll, párhuzamos hangnemek, vezetőhang, dór, fríg, líd, mixolíd, eol. Hangköz: t5, t4, k3, n3, k6, n6. Dallamvonal, sorszerkezet, kvintváltás, hangsor, szótagszám, előadásmód, parlando, rubato, tempo giusto, alkalmazkodó ritmus.</p>
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – A befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	<p>A zenére való figyelés képessége. Hangszínhallás, többszólamú halláskészség és formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.</p>	
A tematikai egység nevelésifejlesztési céljai	<p>A zenehallgatásra irányuló figyelem képességének további fejlesztése. A hangszínhallás, a többszólamú halláskészség és a formaérzék fejlesztése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p> <p>A FIGYELEM KÉPESSÉGÉNEK FEJLESZTÉSE: A figyelem időtartamának növelése hosszabb zenehallgatási anyag segítségével. Zenei megfigyelésre koncentráló feladatok.</p> <p>A HANGSZÍNHALLÁS ÉS A TÖBBSZÓLAMÚ HALLÁS FEJLESZTÉSE: Énekes hangfajok megkülönböztetése (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus). Hangszínhallás további fejlesztése új hangszerek megfigyeléséhez kapcsolódóan: tekerő, duda, oboa, klarinét, fagott, kürt, trombita, üstdob. Ritmushangszerek kezelése. Tanult dalok felismerése különböző hangszerek megszólaltatásában.</p>		<p>Kapcsolódási pontok <i>Dráma és tánc:</i> tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> arányok, formák megfigyelése; szimmetria, aszimmetria; bábkészítés.</p>

<p>INTELLEKTUÁLIS MUNKA: A formaérzék fejlesztése, zenei elemzés a következő fogalmak használatával: azonosság (ismétlés/visszatérés), hasonlóság (variáció) és különbözőség. Egyszerű forma ábrázolása formaképlettel vagy rajzzal. Ellentétpárok: dúr-moll. Különböző karakterek zenei ábrázolásának megfigyelése és magyarázata. A cselekmény és a zenei folyamatok összevetése. A dalok szövegének értelmezése, a dalszövegekhez vagy zeneművekhez kapcsolódó dramatizált előadás (drámajáték, báb). A zene keltette gondolatok vizuális megjelenítése (festés, formázás). Természetábrázolás a zenében.</p> <p>NÉPZENE: Jeles napok, ünnepi szokások. Néptáncdialektusok, hangszeres népi tánczene.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Énekes hangfaj, tekerő, duda, oboa, klarinét, fagott, kürt, trombita, üstdob. Jeles nap, ünnepi szokás.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Zenei befogadás – Zenehallgatás</p>	<p>Órakeret 14 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Figyelmes zenehallgatás. Eltérő zenei karakterek megkülönböztetése. Hangszínhallás és formaérzék. Ismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó népzenei és műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. A tanulók zeneértővé és hangverseny-látogatóvá nevelése a rendszeres zenehallgatás által.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p> <p>ZENEHALLGATÁSI ANYAG Az osztály énekes és generatív tevékenységeihez, valamint a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan.</p> <p><i>Népzene:</i> A tanult népdalok, hangszeres népzene felvételei, népi hangszerek megismertetése felvételtől, lehetőség szerint élőzenei bemutatásban is. Forrás: Kallós Archívum, Bartók Archívum, Pátria CD-ROM, Magyar Népzenei Antológia DVD-ROM, Magyar Népzene 1–2.</p>		<p>Kapcsolódási pontok <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> zeneművek tartalma, cselekménye, szereplők jellemábrázolása. <i>Dráma és tánc:</i> cselekményes zenék, programzenék dramatizált</p>

<p>(szerk. Rajeczky Benjamin), Vargyas Lajos: A magyarság népzeneje – CD melléklet 1–10. stb</p> <p><i>Cselekményes zene, programzene, daljáték</i> (DVD-, illetve videofelvételekről):</p> <p>Kodály Z.: Hány János Prokofjev, Sz.: Péter és a farkas Saint-Saëns, C.: Az állatok farsangja (Le carnaval des animaux) – részletek Smetana, B.: Moldva a „Hazám” ciklusból Britten, B.: A kis kéményseprő (The Little Sweep), in: Csináljunk operát! (Let’s Make an Opera), op. 45. <i>Különböző stíluskorszakokból válogatott művek:</i> Régi magyar táncok (Kájoni- és Vietoris-kódex) Trubadúr dallamok Jannequin, C.: A madarak éneke (Les chant des oiseaux) Morley, T.: Fyre, fyre Händel, G. F.: Vízi zene, D-dúr szvit – Allegro tétel Mozart, W. A.: A dúr szonáta, III. tétel Alla Turca Vivaldi, A.: A négy évszak – részletek Chopin, F.: „Esőcsepp” prelúd Liszt F.: A Villa d’Este szökőkútjai Strauss, J.: Kék Duna keringő, Radetzky induló Bartók B.: Gyermek- és női karok – Huszárnóta; Resteknek nótája</p>	<p>megjelenítése, pl. bábozás, pantomime</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> környezetünk, növények és állatok, természeti jelenségek</p>
<p>Csujogató</p> <p>Bartók B.: Mikrokozmosz – részletek Bartók B.: Negyvennégy duó két hegedűre – részletek Bartók B.: Magyar képek (zongoradarabok és zenekari átdolgozásuk) Dohnányi E.: Variációk egy gyermekdalra, op. 25. Kodály Z.: Gyermek- és női karok – Angyalok és pásztorok; Új esztendő-t köszöntő; Villó; Gergely-járás; Pünkösdlő; Zöld erdőben; Hegyi éjszakák I. Farkas F.: Régi magyar táncok a XVII. századból Kocsár M.: Téli alkony – Jó szánút, jó fejsze</p> <p>A zenehallgatás történhet élő zenei bemutatással vagy felvételtől (audio, videó). A felsorolás a minimális követelményeket határozza meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása alapján bővíthető. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Zenei téma, kíséret, énekes hangfaj, zenés mese, gyermekopera, daljáték, balett.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a év végén</p>	<p>Képesek a tanulók legalább 55 népzenei, 15 műzenei és 20 többszólamú művet emlékezetből, a–e” hangterjedelemben csoportosan, a népdalokat több versszakkal, csokorba rendezve is előadni.</p> <p>Képesek kifejezően, egységes hangzással, tiszta intonációval énekelni, és új dalokat megfelelő előkészítést követően hallás után és jelrendszerről megtanulni.</p> <p>Többszólamú éneklési készségük fejlődik. Képesek csoportosan többszólamú darabokat, kánonokat megszólaltatni.</p> <p>A tanulók énektechnikája, lapról olvasási készsége, harmonikus hallása alkalmassá teszi őket a magas szintű kórusmunkára.</p> <p>Kreatívan vesznek részt a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes lüktetést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást.</p> <p>A 3/8-os és 6/8-os metrumot helyesen hangsúlyozzák.</p> <p>Ismerik a fi, szi, ri, tá módosított hangokat, a dúr és moll hangnemeket 3# 3b-ig, a párhuzamos moll, vezetőhang fogalmát.</p> <p>Ismerik a dór, fríg, líd, mixolíd és eol hangsorokat, a tiszta kvint és kvart, a kis és nagy terc, valamint a kis és nagy szext hangközöket. Felismerik, lejegyzik és megszólaltatják a tanult zenei elemeket (metrum, dinamikai jelzések, ritmus, dallam).</p> <p>Az ismert dalokat olvassák kézjéről, betűkottáról, hangjegyről és emlékezetből szolmizálják.</p> <p>Szolmizálva és abszolút nevekkkel éneklük a tanult dalok stílusában megszerkesztett dallamfordulatokat. Megfelelő előkészítés után hasonló dallamfordulatokat rögtönöznek.</p> <p>Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk.</p>
	<p>Helyes technikával és tiszta intonációval szólaltatják meg „C” szoprán furulyán a tanult dalokat, gyakorlatokat csoportosan és egyénileg is.</p> <p>Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség) felismerik és meg tudják fogalmazni.</p> <p>Fejlődik hangszínhallásuk. Megkülönböztetik tekerő, duda, oboa, klarinét, fagott, kürt, trombita, üstdob hangszínét, valamint az énekes hangfajokat. Ismerik a hangszerek alapvető jellegzetességeit.</p> <p>Zenehallgatásuk tudatos, figyelmesen hallgatják a zeneműveket. A zenehallgatásra kiválasztott művek közül 10-15 alkotást/műrészletet ismernek.</p>